

NYILASOK VOLTAK-E A SZÉKELYEK ÖSEI?

Mindenesetre nehéz helyzete volt Schünemann úrnak, midőn a székelyek eredetéről egyszerre három értekezést kellett átolvasnia s azokról az Ungarische Jahrbücherben (B. IV. 1924. Heft 3/4 405—7) véleményt mondania.

Éna magam részéről nem panaszkodom amiatt, hogy művecském iránt nem volt kellő jóindulattal, csak azt akarom megállapítani, hogy Schünemann úr az előző irodalom ismerete és két ebből folyó, nagy tévedése miatt nem volt képes művecskémet kellőképpen értékelni.

Azt írja Schünemann úr: „Er (Karácsonyi) geht davon aus, dass noch kurz vor der Landnahme Gepidenresten auf dem Boden des späteren Ungarn nachweisbar sind. *Indessen*

beziehen sich diese Angaben nicht auf Siebenbürgen, sondern auf das Landrechts des Donau, vielleicht auf Sirmien.”

De hiszen én 1904-ben épen azt bizonyítottam be „A székelyek eredete és Erdélybe való települése” című értekezésben (Értekezések a Történelmi Tudományok köréből. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. XX. 3.), hogy a *székelyek ősei nem laktak Erdélyben*, oda csak később vándoroltak be a Tiszántulról és Szerémségből, még pedig 1085—95 közt a Maros völgyébe, 1142—50 közt a Nagy Küküllő völgyébe, 1225—41 közt az Olt és Feketeügy völgyébe. Tehát a székelyek ősei 896-ban, a magyarok bejövetelekor épen azon a helyen laktak, ahol a gepidák fészke volt. Ennélfogva a gepidák maradványai és a székelyek ősei egy helyen tűnnek fel.

Azt írja továbbá Schünemann úr: „Schon ihr (der Székler) Auftreten als Bogenschützen im 12 und 13 Jahrhundert spricht dagegen, dass die Nachkommen eines germanischen Volkes sein sollen.”

De hát honnan tudja Schünemann úr, hogy a székelyek ősei nyilasok voltak? Én már 40 esztendeje olvasgatom a XII—XIII. századokra vonatkozó okleveleket és egyéb kútforrásokat, de én erre olyan biztos kétségtelen adatot sehohsem találtam.

Talán a Bécsi Képes Krónika következő, a székely harcosokat először említő helye forgott szeme előtt: „Rex autem (Stephanus II.) ut fuit impetuusus, fecit, sicut Solth dixerat, sine suorum consilio. Bohemi videntes sagittarios venire, sine dubio sciverant veritatem esse, quod audierant, qui impetum super sagittarios fecerunt. Bisseni atque Syculi vilissimi usque ad castrum Regis absque vulnere fugierunt.”¹

Azonban, ha jól megfigyeljük e leírást, abból csak az következik, hogy az előlnevezett besenyők voltak nyilasok. Az őket követő második sorban levő székelyek fegyveréről a krónikás nem szól, tehát az lehetett más is.

Az osztrákok ellen vívott 1146-iki ütközet leírásakor a krónikás ezt mondja: „Bisseni vero pessimi et Siculi vilissimi pariter fugierunt, sicut oves a facie lupi, qui more solito preibant agmina Hungarorum.”² Itt sincs említve, hogy a székelyek nyíllal harcoltak volna. A Névtelen jegyző sem említi a nyilat ott, ahol csupán székelyekről beszél.³ E mondata pedig „Syculi

¹ Historiae Hung. Fontes Domestici. II. 208.

² U. o. 218.

³ U. o. 43—44.

et Hungarii ictibus sagittarum multos horninum interfecerut,”
ugy van szerkesztve, hogy a nyilazás csupán a magyarokra
vonatkoztatható.¹

Ellenben bizonyos, hogy mind 1475-ben, mind 1545-ben a
székelyek első és főfegyvere a dárda volt és csak mellékesen
a kézi íj.

De ezekenkívül van egy biztos útmutatásunk a székelyek
ősi fegyverére. Tudvalevőleg a székely sereg altisztjeit latinul
primipilusoknak hívták s ezekből később külön katonai és
társadalmi osztály keletkezett.

Primipilus azonban csak a pilaiacientes-ek között lehetett
vagyis főgerelyvetőnek másként, főhajítódárdásnak csak akkor
nevezhettek valakit, ha volt al-gerelyvető (alhajítódárdás) is.

A hajító dárda vagy másként gergely volt tehát a székely-
ség ősi fegyvere. Ez volt alkalmas az ő kedvelt, régi foglalko-
zására a bölényvadászatra is, mert a nyilat a bölény elvitte volna.

Ha tehát Schünemann úr azt tartja, hogy a nyilazás nem
germán hadakozásmód, ellenben a dárdahajítás az, akkor el
kell fogadnia azt is, hogy a székelyek ősei a germán gepidák
voltak.

Dr. Karácsonyi János.